

چگونه کتاب بنویسیم؟ فقط در ۳۰ روز!

ژان بقوسیان، نویسنده کتاب مدرس مرجع

به شما تبریک می‌گوییم. قرار است به زودی نویسنده کتاب شوید. حتی شاید ماه بعد نوشتن کتابتان تمام شده باشد! اگر این موضوع برایتان جذاب است به خواندن این مقاله ادامه بدهید! در این مقاله تمامی **مراحل نوشتن کتاب تا چاپ** قدم به قدم توضیح داده می‌شود.

هدف از نوشتن کتاب

یکی از سوالات مهم قبل از نوشتن کتاب آن است که هدف از نوشتن کتاب چیست. در زنجیره محصولات، کتاب می‌تواند جزو محصولات ارزان شما باشد. حتی می‌تواند محصولی رایگان باشد! یک استراتژی بسیار عالی این است که به کتاب به‌عنوان محصولی برای ایجاد سود نگاه نکنیم! اگر تعداد زیادی از کتابمان را حتی با قیمت تمام شده بفروشیم، مسیر تبدیل شدن به مدرس مرجع را با سرعت بسیار بیشتری

طی خواهیم کرد. کسانی که با خواندن کتاب، به آموزش‌های ما علاقه‌مند می‌شوند، خیلی راحت حاضر می‌شوند مبالغ بسیار بیشتری بپردازند و از آموزش‌های تخصصی‌تر ما استفاده کنند.

حتی می‌توانید در خود کتاب، تبلیغ محصولات دیگر را انجام دهید و مثلاً توصیه کنید یک ویدیوی آموزشی را تهیه کنند. به این ترتیب کتاب ابزاری عالی برای بازاریابی آن فیلم آموزشی خواهد بود. پس یکی از قوی‌ترین استراتژی‌ها این است که کتاب را با سود بسیار ناچیزی بفروشید و از آن به‌عنوان ابزاری برای بازاریابی محصولات و خدمات گران‌تر استفاده کنید.

مراحل تولید کتاب توسط ناشر

۱. ثبت در کتابخانه ملی

هر کتابی در جهان یک شماره استاندارد دارد که شابک نامیده می‌شود.

۲. تایید وزارت ارشاد

نسخه نهایی کتاب برای وزارت ارشاد ارسال می‌شود تا بررسی شود.

۳. چاپ کتاب

چاپ کتاب معمولاً حدود یک هفته تا ده روز طول می‌کشد.

۴. اعلام وصول

پس از اعلام وصول می‌توانید توزیع و فروش کتاب‌تان را شروع کنید.

مراحل نوشتن کتاب توسط نویسنده

۱. نوشتن متن کتاب

بهتر است نوشتن متن را با تایپ در نرم‌افزار ورد انجام دهید.

۲. ویرایش متن

در این مرحله، جملات ساده‌تر و قابل‌فهم‌تر می‌شوند.

۳. صفحه‌آرایی

با نرم‌افزار ایندیزاین، نسخه نهایی قابل‌چاپ را درست کنید.

۴. طراحی جلد

با فتوشاپ، روی جلد، عطف و پشت جلد را طراحی کنید.

چگونه کتاب بنویسیم

مراحل نوشتن کتاب توسط نویسنده

امیدوارم با توضیحاتی که دادم انگیزه کافی ایجاد شده باشد تا پروژه نوشتن کتابتان را هرچه زودتر شروع کنید.

برای نوشتن و انتشار کتاب باید کارهایی انجام شود.

بخشی از کارها را شما به عنوان نویسنده انجام می‌دهید و برخی دیگر را ناشر شما. البته خودتان می‌توانید هم ناشر باشید و هم مولف؛ ولی شاید برای شروع، گزینه راحت‌تر این باشد که فقط بر نوشتن تمرکز کنید و انتشار کتاب را به یک ناشر واگذار کنید.

چهار مرحله از کار باید توسط شما یا تیمتان انجام شود، قبل از اینکه کتاب به ناشر تحویل داده شود.

۱. نوشتن متن کتاب

بهتر است نوشتن متن را با تایپ در نرم‌افزار ورد انجام دهید. کل کتاب را در یک فایل ننویسید. برای هر فصل یک فایل جدید ورد باز کنید و مطالب آن فصل را بنویسید. یک فایل را هم به صفحات اولیه کتاب و فهرست و مقدمه اختصاص بدهید. هنگام نوشتن کتاب بهتر است بر جزئیات و اشتباهات نگارشی و ... کمتر تمرکز کنید چون سرعت نوشتن را کاهش می‌دهد. بعداً می‌توان این موارد را تصحیح کرد.

۲. ویرایش

بعد از نوشتن متن، نوبت ویرایش است. ویرایش کاری تخصصی است. باید نکات لازم را یاد بگیرید یا این کار را به یک ویراستار حرفه‌ای محول کنید. در این مرحله، جملات ساده‌تر و قابل‌فهم‌تر می‌شوند. همچنین اشتباهات املائی، نگارشی، نقطه‌گذاری و ... تصحیح می‌شود.

البته توجه کنید که پس از تصحیح متن توسط نرم‌افزار لازم است ویرایش بیشتری انجام شود. این نرم‌افزار بخش عمده‌ای از کار ویرایش را انجام می‌دهد، ولی در هر صورت متن باید توسط شما یا یک متخصص، نهایی شود.

۳. صفحه‌آرایی

مرحله بعدی صفحه‌آرایی کتاب است. منظور از صفحه‌آرایی تبدیل کردن متن به قالب کتاب است. در صفحه‌آرایی دقیقاً نسخه نهایی قابل چاپ را درست می‌کنیم. ابعاد کتاب را تعریف می‌کنیم. شماره صفحات و عکس‌ها را اضافه می‌کنیم و کارهای دیگری که کتاب را آماده چاپ می‌سازد.

صفحه‌آرایی را می‌توان با نرم‌افزار ورد انجام داد، ولی افراد حرفه‌ای از نرم‌افزار Adobe InDesign استفاده می‌کنند.

نکات ریزی وجود دارد که باید هنگام صفحه‌آرایی رعایت شود؛ مثلاً بهتر است اولین صفحه هر فصل در صفحات فرد قرار گیرد. همچنین اولین سطر یک صفحه نباید نصفه باشد. فاصله عمودی خطوط هم مهم است و در زیبایی متن بسیار اهمیت دارد.

در نهایت از کتاب با فرمت پی‌دی‌اف خروجی گرفته می‌شود. این خروجی فایلی است که برای چاپ کتاب در چاپخانه استفاده خواهد شد.

۴. طراحی جلد

طراحی جلد معمولاً با نرم‌افزار فتوشاپ انجام می‌شود. جلد کتاب سه قسمت دارد. جلد، عطف و پشت جلد. منظور از عطف قسمتی از جلد است که جلد و پشت جلد را به هم متصل می‌کند. چون ضخامت کتاب‌ها متفاوت است، ضخامت عطف با توجه به تعداد صفحات تعیین می‌شود. وقتی کتاب در کتابخانه قرار می‌گیرد جلد و پشت جلد دیده نمی‌شود و فقط قسمت عطف آن دیده می‌شود. در طراحی جلد معمولاً یک فایل مسطح طراحی می‌شود که جلد، عطف و پشت جلد روی آن قرار دارد.

برخی از ناشران شاید خودشان کارهای ویرایش، صفحه‌آرایی و طراحی جلد را به‌عهده بگیرند. آن‌ها اغلب معیارهای مشخصی دارند که باید در طراحی جلد و صفحه‌آرایی رعایت شود.

پس باید یک تصمیم مهم بگیرید. آیا می‌خواهید سلیقه‌های شما دقیقاً اعمال شود؟ یا ناشر طراحی جلد و صفحه‌آرایی را با معیارهای خودش انجام دهد؟ من ترجیح می‌دهم تمام مراحل که گفتم توسط خودمان انجام شود.

پس از انجام مراحل که توضیح دادم، فایل پی‌دی‌اف نهایی کتاب را همراه فایل فتوشاپ جلد به ناشر تحویل می‌دهید تا کارهای بعدی را انجام دهد. ناشر شما ۴ کار مهم انجام می‌دهد.

مراحل تولید کتاب توسط ناشر

۱. ثبت در کتابخانه ملی

اولین کار ناشر ثبت کتاب شما در کتابخانه ملی ایران است. هر کتابی در جهان یک کد یا شماره استاندارد دارد که شابک نامیده می‌شود. قبلاً ناشر به شما یک شماره «شابک» داده است و این شماره را در صفحات ابتدایی کتاب در بخش شناسنامه کتاب درج کرده‌اید؛ مثلاً شماره شابک کتاب «مدرس مرجع» ۹۷۸۶۰۰۲۷۴۱۴۷۹ است.

ثبت کتاب در کتابخانه ملی که توسط ناشر انجام می‌شود، فرایندی آنلاین است و در سایت کتابخانه ملی با آدرس nlai.ir انجام می‌شود. هنگام ثبت کتاب اطلاعات نویسنده هم ثبت می‌شود، اطلاعاتی مانند سال تولد، کد ملی و ...

۲. تایید وزارت ارشاد

پس از ثبت کتاب توسط کتابخانه ملی، نسخه نهایی کتاب برای وزارت ارشاد ارسال می‌شود تا بررسی شود. این فرایند هم با توجه به محتوای کتاب شاید تا

چند هفته طول بکشد. پس از اینکه کتاب توسط وزارت ارشاد تایید شد، دیگر نباید کوچک‌ترین تغییری در محتوای آن ایجاد کنید. اکنون ناشر می‌تواند با مجوزی که از وزارت ارشاد گرفته کتابتان را برای چاپ به چاپخانه تحویل بدهد.

۳. چاپ کتاب

چاپخانه‌ها فقط زمانی حق دارند کتاب را چاپ کنند که مجوز وزارت ارشاد آن صادر شده باشد. تیراژ کتاب در قیمت تمام شده کتاب بسیار موثر است. شاید کمترین تیراژ مناسب ۲۰۰۰ نسخه باشد. اگر بخواهید از کتابتان ۱۰۰۰ نسخه چاپ کنید، قیمت تمام شده هر کتاب افزایش چشم‌گیری خواهد داشت. البته امکان چاپ دیجیتال هم وجود دارد و می‌توان کتاب را حتی با تیراژ ۱۰ عدد چاپ کرد؛ ولی یادتان باشد شما می‌خواهید مدرس مرجع شوید! پس از همین الان سعی کنید کتاب را به تعداد کافی چاپ کنید. چاپ کتاب حدود یک هفته تا ده روز طول می‌کشد. البته چاپ احتمالا در یک یا دو روز انجام می‌شود؛ ولی برای صحافی کتاب‌ها به چند روز زمان نیاز است.

۴. اعلام وصول

مرحله آخر کار که توسط ناشر انجام می‌شود «اعلام وصول» کتاب است. در این قدم کتاب چاپ شده برای وزارت ارشاد ارسال می‌شود. همین‌طور معمولا تیراژ کتاب بررسی می‌شود که با تعداد اعلام شده در کتاب مطابقت داشته باشد. پس از طی شدن این مرحله کتاب شما می‌تواند عرضه شود تا فروش آغاز شود. تبریک می‌گوییم. کتابتان چاپ شده و آماده فروش است. البته فعلا فقط مراحل کار را توضیح دادیم. احتمالا دقیقا نمی‌دانید نوشتن کتاب را چگونه آغاز کنید و چگونه در ۳۰ روز آن را به پایان برسانید. پس بخش بعدی را مطالعه کنید.

چگونه کتاب نویسیم؟ مراحل قدم به قدم

در این قسمت یک تکنیک نوشتن کتاب توضیح می‌دهیم که بسیار ساده و کاربردی

است. این روش فقط برای نوشتن کتاب‌های آموزشی قابل استفاده است. با این روش نمی‌توانید کتاب داستان بنویسید. البته شما یک مدرس مرجع هستید، پس کارتان آموزش به دیگران است.

۱. انتخاب موضوع کتاب

اولین قدم انتخاب موضوع کتاب است. در دوره «کارخانه تولید اطلاعات» به شرکت‌کنندگان توصیه می‌کنم بیشتر دنبال انتخاب نتیجه باشند تا موضوع. افراد کتاب می‌خوانند تا به نتیجه مورد نظرشان برسند یا حداقل به آن نزدیک‌تر شوند.

اوایل کار هرچه موضوع انتخابی شما خاص‌تر باشد، احتمال موفقیت بیشتر است؛ مثلاً «مدیریت زمان» موضوع خوبی برای کتاب نیست، چون خیلی کلی است. اگر کمی در گوگل و سایت‌های دیگر تحقیق کنید شاید متوجه شوید افراد در حوزه مدیریت زمان دنبال چه نتایج دقیق‌تری هستند و به این موضوع‌ها بپردازید.

با یک جستجوی ساده در گوگل متوجه می‌شوید اغلب جستجوکنندگان دنبال چه چیزی هستند. کافی است عبارت «مدیریت زمان» را جستجو کنید. گوگل در قسمت پایین نتایج جستجو، نشان می‌دهد افراد چه عبارت‌های مرتبط دیگری را جستجو کرده‌اند؛ مثلاً یکی از توصیه‌های گوگل «مدیریت زمان با استفاده از موبایل» است! عالی نیست؟ یک نتیجه بسیار جذاب پیدا کردیم تا درباره‌اش کتاب بنویسیم. کافی است در کتاب آموزش دهیم چگونه می‌توان با کمک موبایل و اپلیکیشن‌های مناسب مدیریت زمان را بهبود داد.

حتی این موضوع یا نتیجه را باز هم می‌توان خاص‌تر کرد. یکی از راه‌ها انتخاب مخاطب خاص است؛ مثلاً: «مدیریت زمان با موبایل برای مدیران». توجه کنید که اکنون در حال انتخاب نام کتاب نیستیم. نام کتاب می‌تواند بسیار جذاب‌تر باشد. فعلاً فقط موضوع کتاب را انتخاب می‌کنیم.

۲. انتخاب شش موضوع اصلی

قدم بعدی آن است که ۶ زیرمجموعه برای موضوع کتاب انتخاب کنیم. در واقع قفسه‌های اتاق ذهن خواننده را تعریف می‌کنیم. اگر جمله قبل برایتان عجیب بود لطفاً یک بار دیگر فصل سوم را با دقت بیشتری بخوانید. اگر ساده‌تر بگوییم، سعی می‌کنیم پاسخ این پرسش را بیابیم: کدام ۶ موضوع را نمی‌توان از کتاب حذف کرد؟ اگر در حوزه‌ای خاصی تخصص داریم تشخیص این شش موضوع کار خیلی سختی نیست.

اگر به مثال خودمان برگردیم، در کتاب «مدیریت زمان با موبایل برای مدیران» کدام شش موضوع حتماً باید در کتاب وجود داشته باشد. شاید شش موضوع اصلی چیزی شبیه مثال صفحه بعد باشد.

شش موضوع اصلی کتاب

۱. هدف‌گذاری
۲. تبدیل اهداف به برنامه اجرایی
۳. ساخت برنامه ماهانه و روزانه
۴. مدیریت زمان با گوشی موبایل
۵. حذف عوامل مزاحم در مدیریت زمان
۶. مدیریت پروژه‌ها و کارهای بزرگ‌تر

البته این شش موردی که عنوان کردم فقط یک مثال است و جنبه آموزشی دارد. در دنیای واقعی برای انتخاب این ۶ موضوع تحقیقات بیشتری لازم است.

۳. انتخاب سه زیرمجموعه

حالا باید برای هر کدام از این شش موضوع، سه موضوع فرعی تعیین کنیم. در واقع برای هر موضوع اصلی سه زیرمجموعه مشخص می‌کنیم؛ مثلاً اولین موضوع

اصلی «هدف‌گذاری» است. می‌توانیم برای این موضوع، سه موضوع فرعی زیر را تعیین کنیم:

۱. انتخاب اهداف مهم
۲. ارزیابی اهداف
۳. اشتباهات رایج در هدف‌گذاری

همین کار را برای موضوع‌های اصلی دیگر تکرار می‌کنیم. تا اینجا ۱۸ موضوع داریم که باید در کتاب به آن‌ها بپردازیم.

۴. نوشتن شش سوال

حالا برای هرکدام از این موضوع‌های فرعی شش سوال مطرح می‌کنیم؛ مثلاً یکی از موضوع‌های فرعی «ارزیابی اهداف» است. برای این مورد باید شش سوال مشخص و دقیق بنویسیم.

۱. چرا باید پس از انتخاب اهداف آن‌ها را ارزیابی کنیم؟
۲. چگونه بفهمیم هدف انتخاب شده با شخصیت ما سازگاری دارد؟
۳. چگونه مطمئن شویم هدفی که انتخاب کرده‌ایم ارزشمند است؟
۴. اگر هدفی که انتخاب کردیم در ارزیابی رد شود قدم بعدی چیست؟
۵. آیا در ارزیابی اهداف، نظر اطرافیان مهم است یا خیر؟
۶. آیا هدفی که همه با آن مخالفند می‌تواند مناسب باشد؟

با نوشتن سوالات، در نهایت به ۱۰۸ سوال می‌رسیم که باید پاسخ‌ها را بنویسیم. به شما تبریک می‌گویم. بخش سخت نوشتن کتاب تمام شد! شاید تمام این مراحل که تا اینجا توضیح دادم در یک روز کاری قابل انجام باشد. کافی است یک روز را به این کار اختصاص دهید و با تحقیق در اینترنت و منابع دیگر و حتی نظرسنجی، به ۱۰۸ سوال کلیدی برسید که زیربنای کتاب شما را تشکیل می‌دهد.

۵. یافتن پاسخ ۱۰۸ سوال

قدم بعدی پاسخگویی به سوالات است. شاید این قدم سخت به نظر برسد ولی خیلی هم سخت نیست. روش‌های مختلفی برای پاسخگویی به سوالات وجود دارد. بهتر است ترکیبی از این روش‌ها را استفاده کنید تا کتاب متنوع‌تر و جذاب‌تر شود.

۵ روش برای پاسخگویی به سوالات

۱. بینش و تجربیات خودتان
۲. تحقیق در اینترنت
۳. کتاب‌های معتبر
۴. مصاحبه با افراد اثرگذار
۵. نظرسنجی

۶. تبدیل ۱۰۸ پرسش و پاسخ به کتاب!

تا اینجا ۱۰۸ پرسش و پاسخ دارید. حالا باید این مطالب را به کتاب تبدیل کنید. دستتان کاملاً باز است. می‌توانید برخی از سوالات و پاسخ‌ها را حذف کنید. همچنین این شما هستید که انتخاب می‌کنید کدام قسمت‌ها کنار هم قرار بگیرند و یک فصل کتاب را شکل بدهند. در این قسمت کار ابهاماتی وجود دارد. در دوره‌های قبلی «کارخانه تولید اطلاعات» وقتی این روش نوشتن کتاب را توضیح می‌دادم حضار سوالاتی می‌پرسیدند. در بخش بعد به پاسخ سوالات رایج می‌پردازم.

شاید احساس کنید روشی که توضیح دادم شما را تا حدی محدود می‌کند؛ ولی این‌طور نیست! بعد از اینکه ۱۰۸ سوال و پاسخ‌ها را نوشتید، نیازی نیست به مراحل قبل و تقسیم‌بندی قبلی برگردید. از این لحظه فکر کنید که ۱۰۸ قطعه ارزشمند از کتاب را دارید و کافی است برخی را حذف کنید، حتی شاید مطالبی خارج از این موارد به آن اضافه کنید و از اول فکر کنید کدام قسمت‌ها کنار هم قرار

گیرند. روشی که توضیح دادم فقط یک الگوریتم ساده است که محتوای زیادی در کمترین زمان تهیه شود.

۳ نکته درباره نوشتن کتاب در ۳۰ روز

بگذارید سه مورد که معمولا ابهام ایجاد می‌کند را بیشتر توضیح دهم.

۱. کتاب لزوماً ۶ فصل نیست!

کتابی که با این روش می‌نویسید لازم نیست ۶ فصل باشد. درست است که شما شش موضوع اصلی انتخاب کردید و کار را پیش بردید؛ ولی شاید تصمیم بگیرید یک موضوع اصلی را به دو فصل تقسیم کنید یا حتی شاید دو موضوع اصلی را ادغام کنید و در یک فصل توضیح بدهید. بعد از تهیه ۱۰۸ پرسش و پاسخ می‌توانید فکر کنید که کتاب چند فصل باشد و موضوع هر فصل چه باشد. در واقع ساختار محتوا را از اول طراحی می‌کنید.

۲. لزومی ندارد از همه ۱۰۸ مطلب استفاده کنید!

نکته دیگر این است که لزومی ندارد از تمام سوالات استفاده کنید و گاهی ۲ یا ۳ سوال را می‌توان تلفیق کرد. برخی از سوالات شاید کلاً از کتاب حذف شود. همچنین شاید هنگام تهیه ۱۰۸ پرسش و پاسخ، نکاتی به ذهنتان برسد که در هیچ‌کدام از آن ۱۰۸ مورد وجود ندارد. این موارد را می‌توانید به کتاب اضافه کنید. هدف استفاده از روش ۶-۳-۶ فقط یافتن ایده‌هایی برای محتوای کتاب است تا با پرورش آن‌ها تبدیل به یک کتاب خوب شود.

۳. تمام سوالات را در کتاب ننویسید!

کتابی که با این روش تهیه کردیم مجموعه‌ای از پرسش و پاسخ نیست! پس این‌طور عمل نمی‌کنیم که به‌ترتیب اول سوال را مطرح کنیم و سپس پاسخ را بنویسیم. شاید بتوان بسیاری از سوالات را به یک عنوان خبری تبدیل کرد.

اگر به اندازه کافی مصمم باشید و نوشتن کتاب را همین الان شروع کنید، ماه بعد متن کتابتان تمام شده است و می‌توانید مراحل چاپ کتاب را آغاز کنید!